

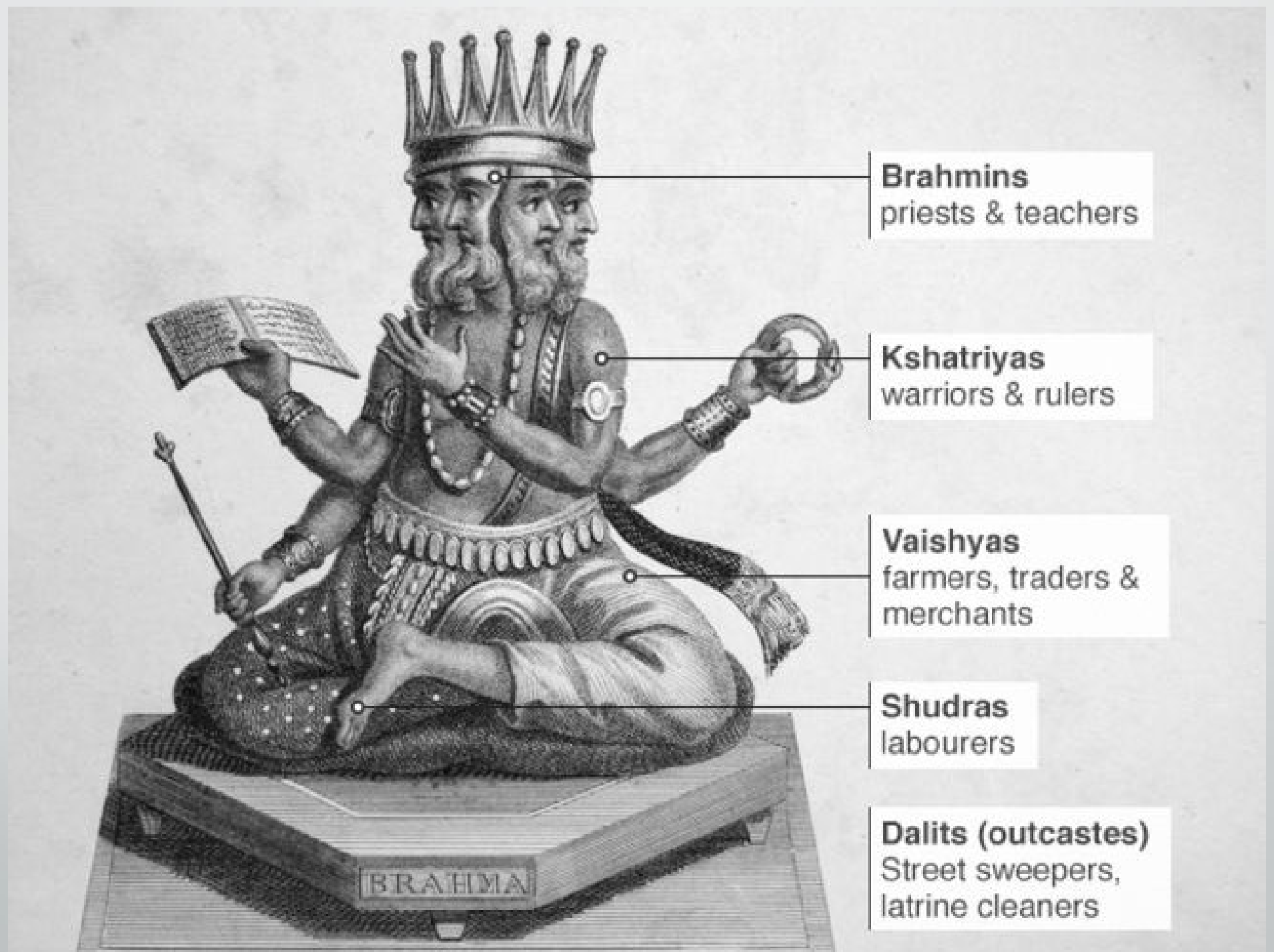
Stratyfikacja i zmiana społeczna

Stratyfikacja

- Stratyfikacja - opisuje nierówny rozdział dóbr – władzy, prestiżu, dochodów i innych wartości, który powoduje rozwarstwienie społeczeństwa na klasy, których członkowie różnią się między sobą pod względem kulturowym, behawioralnym i organizacyjnym

Brahmins
priests & teachers

Kshatriyas
warriors & rulers

Vaishyas
farmers, traders & merchants

Shudras
labourers

Dalits (outcastes)
Street sweepers,
latrine cleaners

Struktura i klasy

- Struktura społeczna: układ powiązanych ze sobą elementów społeczeństwa (pozycji, ról, klas itp.)
- Horyzontalna (religia, rasa, płeć itp.) i wertykalna (nierówności społeczne)
- Klasy społeczne - przejaw istnienia struktury społecznej.
- Nie ma jednej definicji.
- Główni teoretycy: Hegel, Marks, Weber

A photograph of a person in a white suit jacket, light blue shirt, and dark tie, holding a large stack of US dollar bills. The image is partially obscured by a white diagonal shape on the left side of the slide.

Funkcjonalna teoria uwarstwienia

- Kingsley Davis i Willbert Moore (1945)
- Nierówności są związane z istniejącymi w społeczeństwie najważniejszymi funkcjonalnymi potrzebami
- Jeśli rola społeczna: 1) ma wysokie znaczenie funkcjonalne i 2) trudno ją odgrywać, ponieważ wymaga wysokich kwalifikacji = większy dostęp do cenionych dóbr
- Problem: uzasadnienie dla nierówności społecznych

Klasy w społeczeństwie informacyjnym

- **Umberto Eco** (*Nowe środki masowego przekazu a przyszłość książki*)
- **Digitariat** – klasa społeczna znajdująca się na szczycie hierarchii społecznej; osoby mające dostęp do technologii informacyjnych, możliwość przetwarzania danych, umiejętność selekcji danych.
- **Cogitariat** - osoby posiadające dostęp do Internetu i innych technologii informacyjnych, ale korzystające w sposób bierny (nie przekształcające).
- **Proletariat** - klasa społeczna niemająca dostępu do technologii informacyjnych, w szczególności do globalnej sieci Internetu.

Stratyfikacja horyzontalna

- Stratyfikacja etniczna i narodowa
- Rasa
- Płeć
- Religia
- Wykonywany zawód

Kapitały i habitus

- Pierre Bourdieu
- Rodzaje kapitałów: ekonomiczny, społeczny, kulturowy i symboliczny
- Kapitały podlegają wymianie
- Habitus: nabyte w procesach socjalizacji i internalizacji umiejętności i kompetencje jednostki, które przyjmują postać trwałych – czyli przynależnych jednostce i grupie - dyspozycji

Ruchliwość (mobilność) społeczna

- Ruchliwość **pozioma**: przemieszczanie się jednostek i grup w obrębie tej samej warstwy społecznej lub tego samego poziomu hierarchii, np. zmiana miejsca pracy, bez zmiany stanowiska lub zmiana miejsca zamieszkania.
- **Pionowa**: przechodzenie w dół (degradacja) lub w górę (awans społeczny) względem struktury klasowej, klasowo-warstwowej czy ogólnie w hierarchii społecznej.

Zmiana społeczna

- Anthony Giddens - trzy obszary zmiany społecznej: kulturowy, środowisko fizyczne i pole polityki
- Teorie modernizacji

Modernizacja

- = zmiana będąca jakimś postępem w stosunku do stanu ją poprzedzającego, tocząca się „wzdłuż pewnej przyjętej skali postępu”
- Karol Darwin, Herbert Spencer (komplikowanie funkcjonalne), Edward Taylor (każda kultura ma swoją ścieżkę postępu)
- **Émile Durkheim**: solidarność mechaniczna (zespół wierzeń i uczuć wspólnych wszystkim członkom grupy) i organiczna (system różnorodnych i specyficznych funkcji, które wiążą określone stosunki)
- **Ferdinand Tönnies** - wspólnota (niem. Gemeinschaft) i stowarzyszenie (niem. Gesellschaft)
- Sekwencja stadiów modernizacyjnych **Walta Whitmana Rostowa**

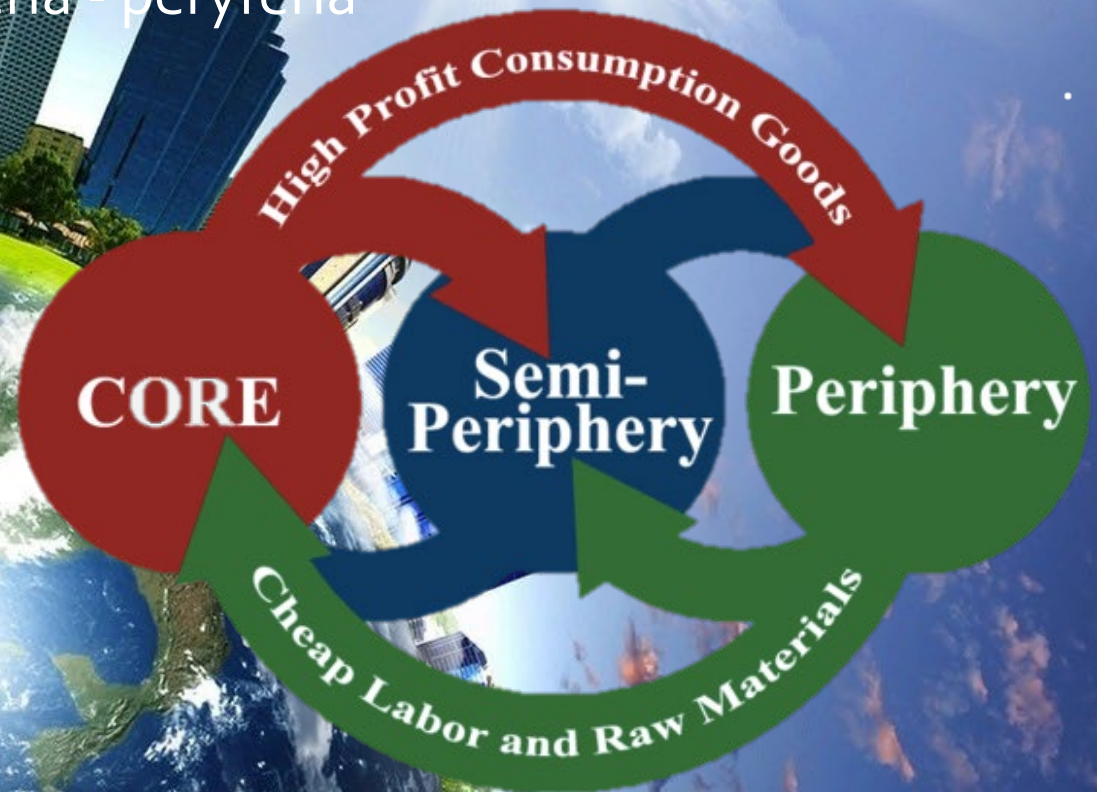
Technologia a zmiana społeczna

- Alvin Toffler - koncepcja „fal”
- Daniel Bell – społeczeństwo postindustrialne/informacyjne
- Ulrich Beck – społeczeństwo ryzyka
- Koncepcje Johna K. Galbraitha – stajemy się sługami stworzonych przez siebie technologii i organizacji produkcji; 600 wielkich korporacji rządzi gospodarką; najbardziej zaawansowane technologie wymykają się twórcom

System-świ

Immanuel Wallerstein

Centra – pół-peryferia - peryferia

Zdrowie i choroba w ujęciu społecznym,
medykalizacja

HGH

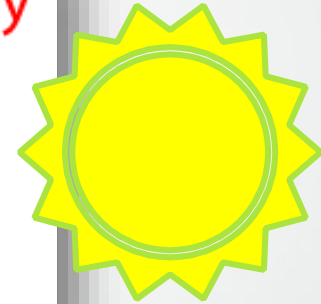
Intelligent BUT Short Guy

Stupid BUT Tall Guy

- Living a Lonely Sad Life
- Earns \$500 Less Than His Tall Workmates
- Everyone Make Fun of Him
- Single (As Always)
- Have Zero Friends
- Hard-Working & Gifted (Yet Never Credited Or Rewarded For His Work)

- To Be Promoted to Manager Soon
- Engaged To A Beautiful Blonde Girl
- Living a Happy Life
- Respected By Everyone
- Have Many Friends
- Earns a Good Salary (Yet Hardly Works)

Who Do You Want To Be?

Model medyczny

Choroba to obiektywna wartość

Choroba to kategoria amoralna

Choroba jest apolityczna

Choroba jest specyficznie określona,
uniwersalnie rozpoznawalna, jej diagnoza
jest więc także obiektywna

Każda choroba jest wywoływana przez
unikalne biologiczne siły

Model socjologiczny

Choroba to kategoria **subiektywna**

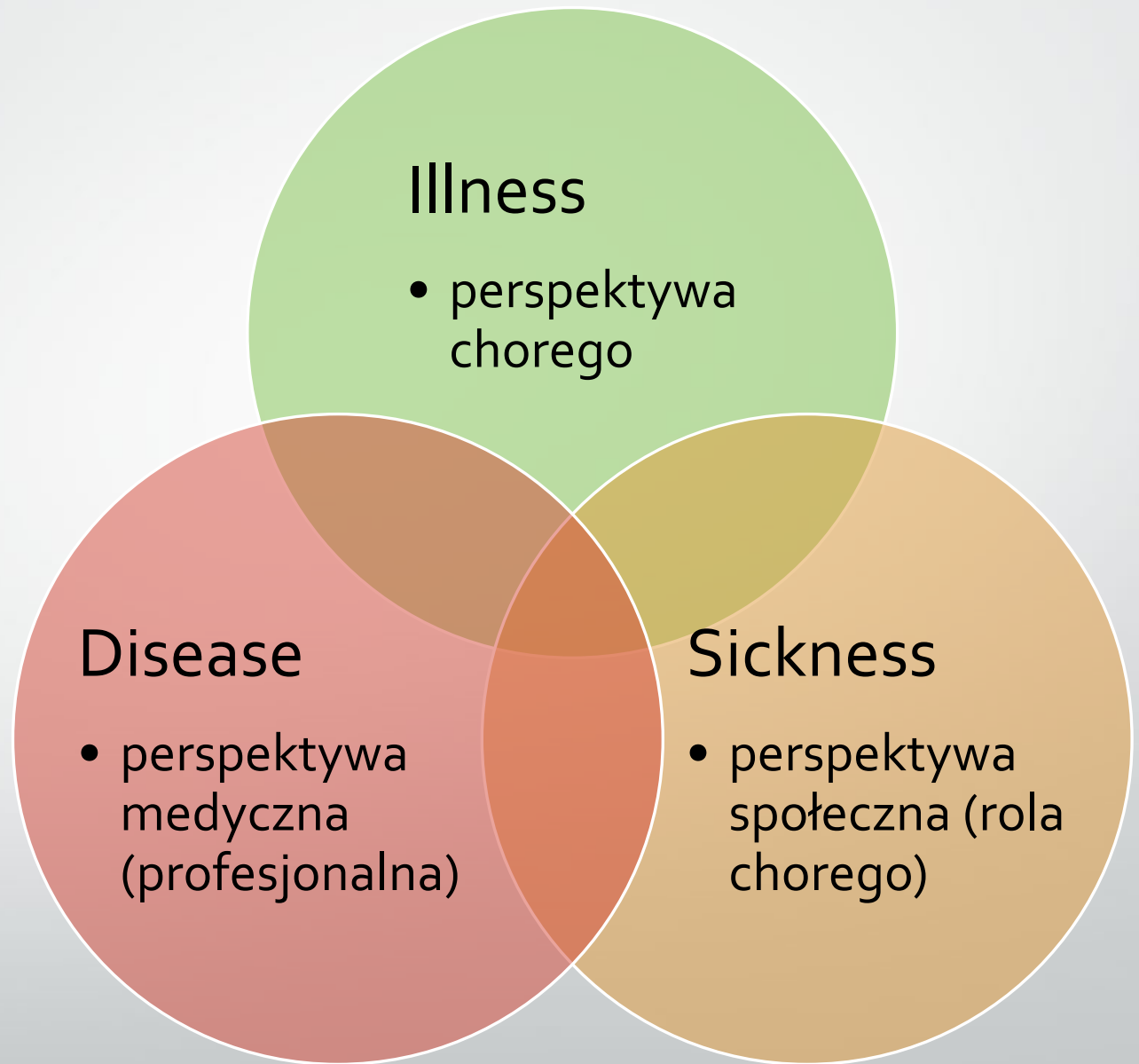
Choroba to **kategoria moralna,**

Choroba jest kwestią polityczną |

Choroba nie jest ani specyficzna, ani
uniwersalna i jej **diagnoza zależy od kręgu
kulturowego**

Choroba jest **wywołana przez kombinację**
biologicznych (oczywiście!), społecznych i
psychologicznych czynników

3 aspekty
choroby

Główne koncepcje

choroba jest dewiacyjną rolą społeczną (Talcott Parsons)

biologiczna i społeczna koncepcja choroby

dewiacja biologiczna i społeczna, pierwotna i wtórna (Eliot Freidson)

4 wymiary i 4 typy choroby (David Field)

Typologia chorób

4 wymiary choroby:

czas trwania choroby

zakres i prawdopodobieństwo wyleczenia

stopień dyskomfortu i niepełnosprawności

samodegradacja i piętnowanie społeczne

4 typy chorób:

krótkotrwała choroba ostra

długotrwała niepiętnowana

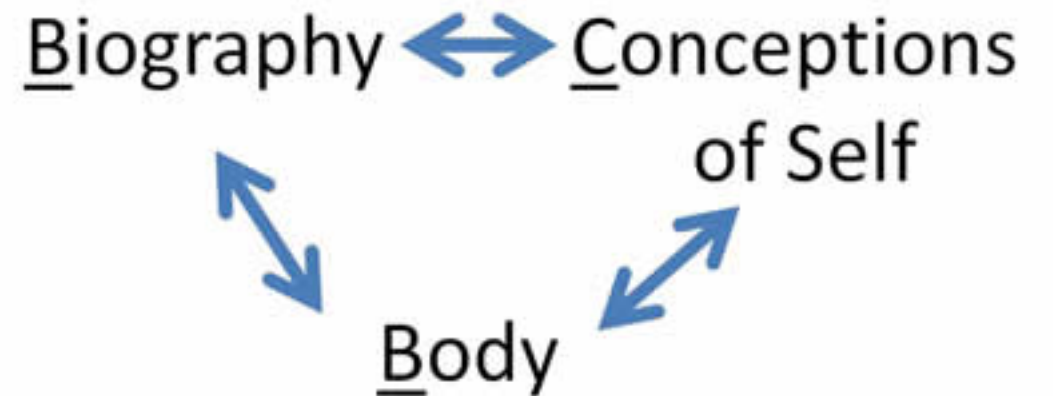
przewlekła piętnowana

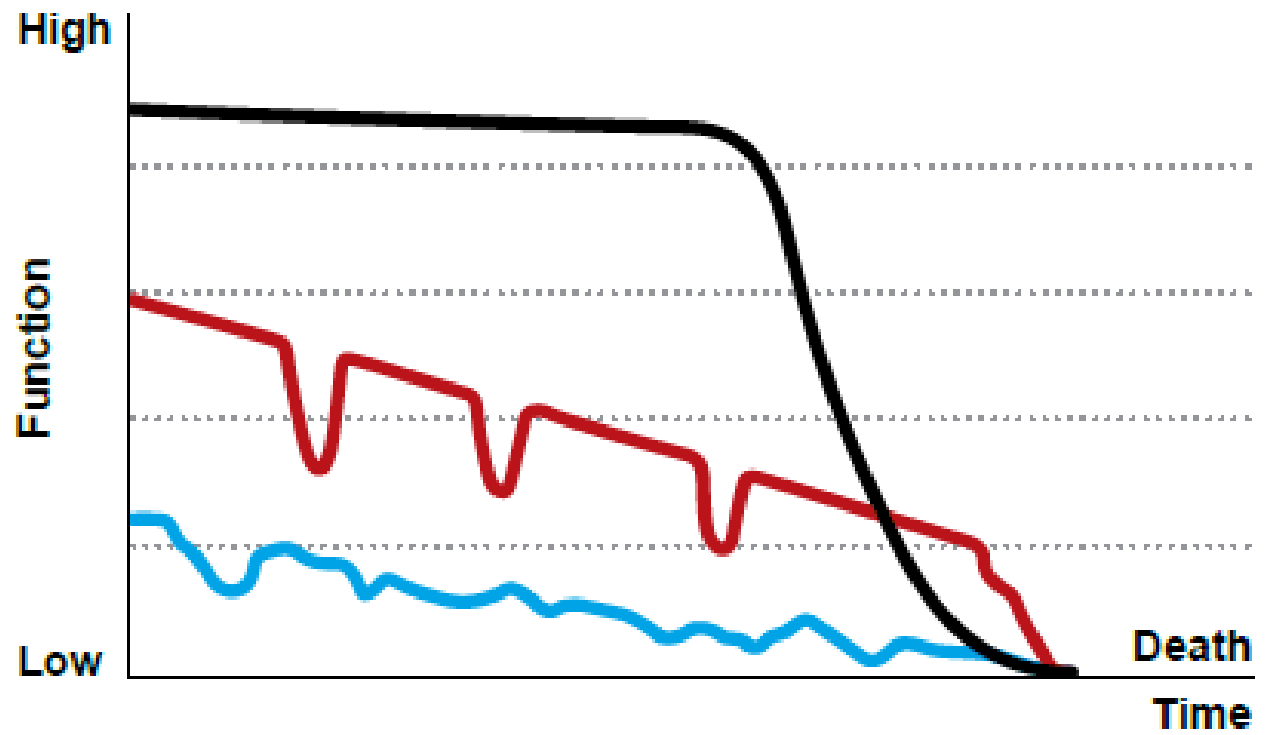
choroba psychiczna

Interakcjonizm symboliczny i fenomenologia

- choroba ze społecznego przypisania
- jest pewną rolą
- opisuje pewną karierę
- Anselm Strauss:
 - biograficzna koncepcja ciała
 - trajektoria choroby

The BBC Chain

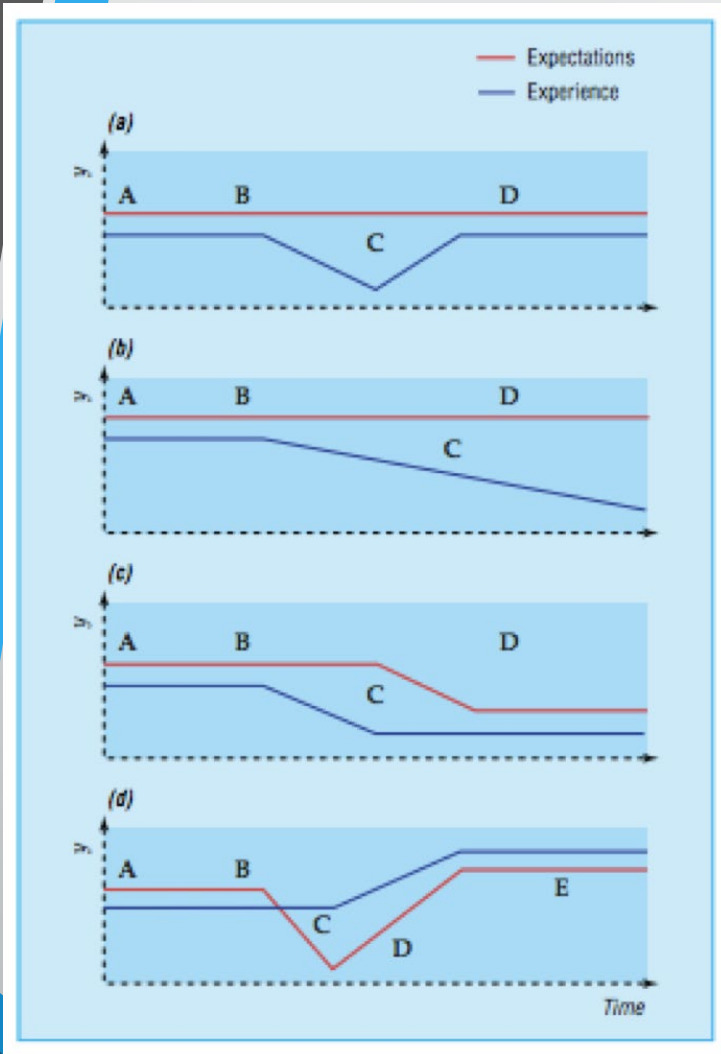

Source: Murray, S.A. et al'

- Cancer (n=5)
- Organ failure (n=6)
- Physical and cognitive frailty (n=7)
- Other (n=2)

Świat życia codziennego i świat choroby

Alfred Schutz

- Intersubiektywny świat vs świat choroby
- „Nazwanie”
- Wiedza laicka

WARUNKI FIZYCZNO-EKOLOGICZNE

SYSTEM SPOŁECZNY

Czynniki makrospołeczne, np.:	Czynniki mikrospołeczne, np.:
- ustrój społeczno-polityczny	- praca (i bezrobocie)
- gospodarka	- status społeczno-zawodowy
- system ochrony zdrowia	- kultura zdrowotna i style życia
- kultura	- więzi społeczne

STRES PSYCHOSPOŁECZNY albo OPARCIE

Człowiek i jego zasoby:

wyposażenie biologiczne

osobowość — odporność

ZDROWIE lub CHOROBA

Medykalizacja

- Sposób, w jaki stan czy zachowanie definiowane jako problem medyczny staje się chorobą
- Możliwa też demedykalizacja
- Warunki: silna grupa społeczna i interes
- Ma też pozytywne skutki

